

7. Závěr

Pro klasifikaci přírody Sokotry považují za neoptimálnější geobiocenologickou typologii, neboť umožňuje klasifikovat potenciální přirozenou vegetaci bez detailních znalostí všech rostlinných taxonů. Podle geobiocenologické školy bylo na ostrově po náročných terénních pracích vymezeno 5 vegetačních stupňů, 5 trofických řad a 3 meziřady, 5 hydrických řad, 26 skupin typů geobiocénů a v jejich rámci na základě aktuálního stavu vegetace 39 typů biotopů.

Tato klasifikace byla vytvořena především za účelem detailnějšího popisu vegetace a pro vytvoření mapového podkladu pro tvorbu ekologické sítě Sokotry. Při návrhu stávající kostry ekologické stability mají nejvyšší význam biotopy nejvýznamnější z hlediska biodiverzity, pro zakládání nových prvků kostry ekologické stability bylo cílem zpracované klasifikace poskytnout rámec pro výsadby autochtonních dřevin do vhodných podmínek. Vzhledem k významu ostrova z hlediska zachování jeho cenného přírodního bohatství nelze pro agrolesnictví uvažovat o využití introdukovaných dřevin, jako je tomu v jiných oblastech.

U třiceti autochtonních dřevin vhodných pro využití v agrolesnictví byly popsány ekologické a morfologické vlastnosti, dendrometrické údaje, výskyt, význam pro biodiverzitu, využití a zásady a předpoklady pro jejich pěstování v místních školkách a v domácích zahradách. U dosud pěstovaných dřevin byly popsány růstové vlastnosti, přičemž se ukázalo, že většina autochtonních endemických druhů (kromě dračince) je v raných fázích vývoje při dostatečném zásobení vodou schopna velmi rychlého růstu a ve 2-3 letech stromky odrůstají z dosahu okusu hospodářských zvířat.

Sukcesní experiment uskutečněný v oplocené ploše Firmihinu prokázal, že pastva dobytka, zvláště koz, má značný vliv na vegetaci dřevin i druhů podrostu. Byliny a některé dřeviny jsou na dlouhotrvající intenzivní vliv pastvy dobře adaptované. Většina dřevin ale díky spásání biomasy ztrácí vhodné mikroklimatické podmínky pro klíčení a následné přežití semenáčků, což je dále umocňováno spásáním semenáčků dobytkem.

Jeden z reálně možných realizovatelných přístupů k vytvoření fungující ekologické sítě jako soustavy ekologicky relativně stabilnějších segmentů krajiny v podmínkách Sokotry je využití agrolesnictví. Přestože socioekonomická situace pro sázení stromů na ostrově není zcela příznivá, neboť pro místní obyvatele jsou doposud nejdůležitějším zdrojem obživy kozy, většina z obyvatel je ngramotná a nechápe události v příčinných souvislostech, v posledních letech se situace začíná měnit. Většina dětí dnes chodí do škol a lidé si začínají uvědomovat počínající nedostatek dřevin vhodných pro stavbu příbytků a zejména na vaření, zvláště v nejhustěji osídlených oblastech. Pomocí pilotních výsadeb dřevin ve vybraných domácích zahradách tak dochází k významnému posunu vnímání stromů obyvateli a k posunu jejich vztahu k pro ně novým způsobům hospodaření.

Vhodným východiskem pro tvorbu prvků ekologické sítě v nejhustěji osídlené a pastvou nejintenzivněji dotčené krajině nižších vegetačních stupňů jsou výsadby dřevin v rodinných zahradách, ve 2. a 3. vegetačním stupni lze jako základu lokálních biocenter využít především malých kamenných ohrad zakládaných pro mladá hospodářská zvířata a v nejvyšších vegetačních stupních by mohly základ ekologické sítě tvořit zachované zbytky přírodních a přirozených biocenóz, tvořící plošky v krajinné matici horských vysokých křovin a čištěných trávníků.

V agrolesnictví nelze využít endemický dračinec *Dracaena cinnabari*, jehož porosty patří mezi nejstarší kontinuálně existující lesní ekosystémy na světě, ale který se stejně jako většina místních dřevin v posledních letech přirozeně neobnovuje. Nejmladší porosty se kromě horské oblasti vyskytují na Firmihinu, kde lze dosud najít porosty ve stadiu dorůstání. Protože stadium rozpadu zřejmě trvá u dračincových lesů velmi dlouho, na

většině území Firmihinu je dosud dostatek času pro řešení situace absence semenáčků. Většina porostů dračinců na ostrově je ovšem ve stadiu optima až rozpadu, tyto porosty by bylo třeba začít obnovovat co nejdříve, dokud jsou k dispozici plodící stromy místních proveniencí.

Pro podpoření procesu přirozené obnovy dračincových porostů by bylo nejvhodnější oplotit vybrané plochy proti pastvě a ponechat je přirozenému vývoji, v případě absence dospělých stromů uvnitř takovéto plochy vyset semena nebo vysadit na chráněné plochy vyspělé sazenice umělou obnovou. Při pokusu s umělou obnovou dračinců bylo zjištěno, že semenáčky starší, s vyspělým kořenovým systémem, mají mnohem větší schopnost přežívání extrémních podmínek dlouhotrvajícího sucha, než semenáčky mladší.

Pro řešení problémů s obnovou a záchranou významných ekosystémů klimaxových lesů a hájů na Sokotře bude třeba nadále spolupracovat s mezinárodními organizacemi, které by spolupracovaly a podílely se zejména na finančním zajištění tohoto počínu.